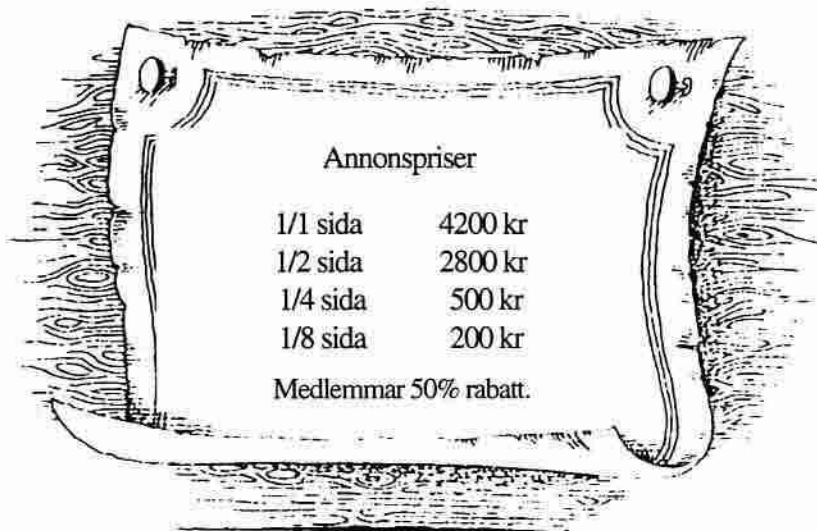

SÖRMLANDSLÅTEN

Medlemstidning för Södermanlands Spelmansförbund Nr 2 1998

Innehåll

Ordföranden har ordet	1
Gustaf Wetterstugan	2
Ett spelmanshus växer fram	3
Vad är Gustaf Wetter-stugan för Dig?	4
Årsmötet 1998	6
Favoriten	7
Det kom ett brev	8
Hjälp oss	10
Spelmannen i föregående nr a v tidningen	11
Folkmusiklägret Elvskogen	12
Förfrågan	12
Spelmansstämman byter dag och ansikte	12
Instrument-försäkringen	12
Vem är han	12

Manusstopp för nummer 3 - 98 är 16 augusti.

Omslagsbild: Granlund, Pehr ERicssons bostad

Ordföranden har ordet

Årsmötet den 21 mars hölls, som de flesta vet, i Flen där vi på kvällen firade Sörmländska Ungdomsringen och Flens folkdansgille, som båda 50-årsjubilerade. Det blev en trivsamtillställning och till skillnad mot de flesta av våra tidigare årsfester hade vi denna gång en stor och flitig danspublik.

Årsmötet leddes av vår hedersordförande Sören Olsson som med säker hand förde oss genom förhandlingarna. Till nya ledamöter i styrelsen valdes Lennart Nordin att fylla platsen efter Birgitta Stenberg, som flyttat till Kanada och som ersättare för avgående Maire Lundgren valdes Torgny Lindberg. Vi hälsar båda välkomna till sina nya uppgifter. Vi övriga som omvaldes för ytterligare en period tackar för det förnyade förtroendet.

Kungliga Musikaliska Akademiens tidigare lokaler på Nybrokajen 11, som har övertagits av Rikskonserter, har återinvigts efter totalrenovering och naturligtvis under högtidliga former. Svenskproducerad musik har ju blivit en värdefull exportartikel och tillför landet stora pengar. Tyvärr är det inte svensk musik det handlar om utan internationell populärmusik efter i huvudsak amerikanskt och engelskt mönster som exporteras. Och det är ju inget fel i detta i varje fall inte för de aktuella utövarna, men visst vore det härligt om det luktade lite traditionell folkmusik om exporten. En intressant iakttagelse vid invigningen var att ingen av de världsberömda grupperna som svarade för exportmusiken ingick i programmet. Å andra sidan var det knappast deras fans som bevistade invigningen.

På lördagen den 14 mars var det folkmusikens tur i en dag som organiserades av aktiva RFoD med Lars Farago i spetsen. Första konserten presenterade några av landets mest kända dragspelare nämligen Erik Frank, Sören Rydgren, Erik Pekkari och Bengt Jansson. Bengt var också programledare. Alla gjorde bra ifrån sig, särskilt den lysande durspelaren Erik Pekkari, tycker jag. Kvällens utsålda evenemang leddes av Ale Möller, som hade plockat med sig sina närmaste vänner i bl a Frifot, Groupa och Väsen. Inte helt oväntat. Alla väldigt skickliga och framstående såväl i musicerande som i att marknadsföra sig. Alltid lika hörvärda, men det skulle ju vara bra om flera av landets många duktiga, men mindre kända, artister fick tillfälle att visa upp sig. Det är ett fantastiskt hus och en vackrare konsertlokal får man leta efter. Besök rekommenderas.

Snart bryter den sörmländska musiksummaren ut och kommer att ge oss många glädjestunder. I detta nummer presenteras de stämmor, som vi känner till, och det är ett betydande utbud. Vi önskar alla arrangörer lycka till och hoppas att alla förbundets spelmän blir flitiga besökare, minst en stämma i veckan är härlig medicin för kroppen. Midsommardagen skall ni naturligtvis besöka Julitastämman, där ni själva kommer att vara huvudattraktionen! I år blir det säkert ett strålande väder dessutom

Ingemar Skoglund

Vi är på väg till Pehr Ericsson-stämman i Helgarö den 14 juni!

Gustaf Wetterstugan

Gästgivargården i Malmköping var förr i tiden jordbruk, men nu har köpingens villaområde brett ut sig över de forna åkrarna.

Huvudbyggnaden står kvar tillsammans med några av ekonomibyggnaderna och ytterligare ett före detta bostads- hus, det som nu fått namnet Gustaf Wetterstugan och inrymmer Södermanlands spelmansförbunds arkiv och gillestuga.

Det är en gammal timrad byggnad, och den är inrättad som en parstuga. Är den byggd så från början? kan man fråga sig, och hur gammal är den? Jag har vänt mig med sådana frågor till en Malmköpingsbo, som är väl bevandrad i köpingens historia, nämligen Carl Gustaf Hammarin.

–Vad vet du om Gustaf Wetterstugans tidigare öden?

–Det är svårt att veta när den byggdes, men den finns med på tidiga Malmköpingskartor från slutet av 1700-talet. Där ser den ut att vara kortare än nu, så jag förmodar att den blivit tillbyggd och förlängd – när vet jag inte. Det ser också ut så, om man tittar på grunden. Den nedre delen av byggnaden är den äldsta. Det är ju möjligt att den byggdes till, när gården i början av 1800-talet blev gästgiveri med skjutshåll, rum för resande och servering.

–Det kanske förklarar att det finns rester av en stor bakugn, vägg i vägg med nuvarande köket. Men om man tittar på vinden ser man att väggstockarna är lika långa som huset, och de verkar inte vara skarvade någonstans.

–Möjligen kan det bero på att huset är höjt. Man lade ofta till några stockvarv på höjden för att få en ordentlig vind.

–Vad har hänt med huset efter gästgiveritiden?

–Gästgiveri var det framåt 1920-talet. Sedan flyttades den rörelsen till Gula knuten och fortsatte så småningom i det nuvarande värdshuset. Stugan hyrdes ut med två lägenheter för hyresgäster, och det var nog i samband med det som den övre delen byggdes om.

När jag sökt upplysningar om Gustaf Wetterstugans gamla miljö, har jag också vänt mig till en annan Malmköpingsbo, som även han vet mycket om gångna tider, nämligen Nils-

Hugo Widén, och ställt några frågor:

–Hur långt tillbaka sträcker sig dina minnen av Gästgivargården?

–Jag kommer ihåg hur det var på 1930-talet. Gården var fortfarande lantbruk men inte gästgiveri. Gamla gästgivaren bodde kvar. Han var hästhandlare, så det var livligt på gården. Det var kanske uppåt ett 40-tal hästar när det var som mest. Många spekulanter kom och det var full fart. Och affärerna gjordes upp på det gamla sättet – med handslag och kaffehalva.

Jag kommer ihåg zigenarna som kom och gjorde affärer – de brukade ha läger i Kova backe. Ibland gick min pappa och gästgivaren dit och spelade fiol och handklaver tillsammans med dem.

–Såg det i övrigt ut som idag?

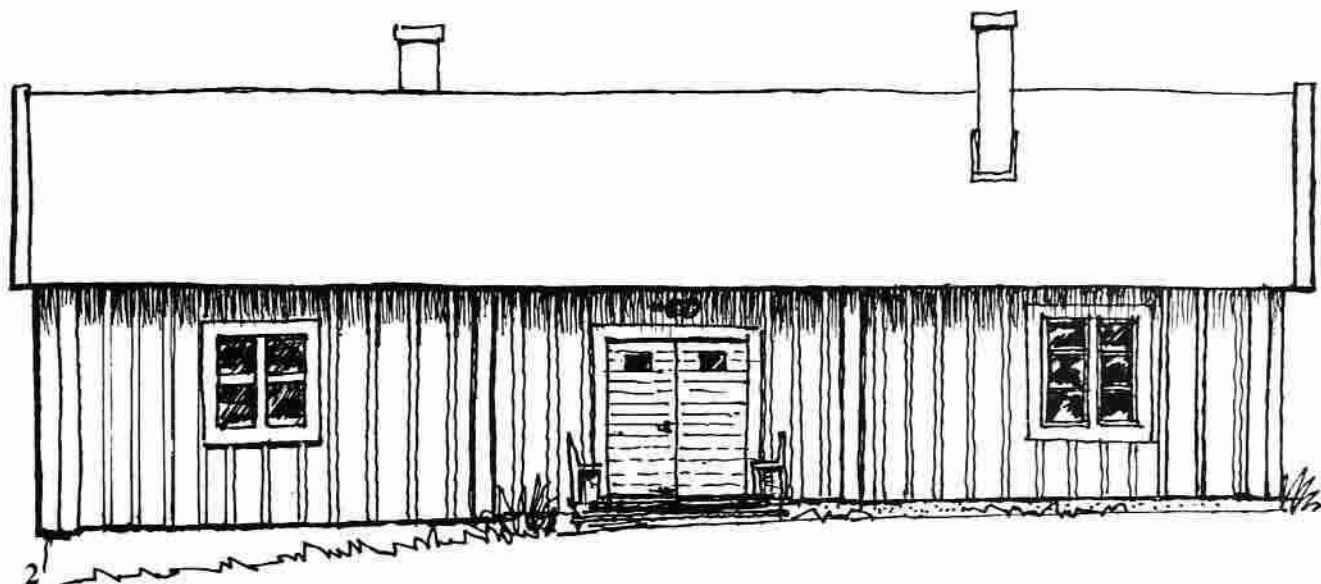
–I byggnaden där hembygdsföreningen nu har sina vagnar var det stall för åtta hästar. Och så hade Villättinge hushållningsgille hingst stationerad på Gästgivargården. Huvudingången på stora huset vette in mot gården, och på andra sidan. Upp mot Landsvägsgatan, var det fruktträdgård. Förut låg förresten ladugården däruppe där det senare blev bensinmack.

–Och hur var det med spelmansstugan på den tiden?

–Där bodde i den nedre delen mor Hult. Vilhelmina Hult hette hon – var mjölkerska på gården, och städade ibland på spritbolaget och apoteket. Hon var som man säger ett rekorderligt fruntimmer, alla hade respekt för henne. För övrigt hade hon en egen motbok, och det uppskattades mycket av gubbarna.

I övre delen av huset bodde Erik Karlsson. Det var han som skötte renhållningen i köpingen, och det var nog inte något trevligt göra. För övrigt var han frälsningssoldat och han tyckte om att spela. Jag minns hur han på söndagskvällarna brukade sitta på förstutrappen och spela handklaver och sjunga andliga sånger.

Bernt Olsson

Ett spelmanshus växer fram

—en spegling ur Wetterstugans gästböcker

1981 fick spelmansförbundet överta den sedan länge tomma 1700-talsparstugan på hembygdsgrändens område i Malmköping. Takpappen hängde i sjok, tapeterna likaså, fägen och rappningen flaggade. Salens breda golvtilljor var otroligt nednötta, framför spisen faktiskt rakt igenom. Formellt förfogar spelmansförbundet över kommunens hus med hembygdsföreningen som mellanhand. Flens kommun kom att stå för materialkostnaden vid renoveringen, spelmansförbundet för arbetskraften.

"Ska vi ha bygghelger?" sa Läggesta Stationsorkester - Anna, Berit, Eva och Stig, dessutom Brantbacka-Anders. Visst, sa vi i Malmköpingstrakten. Så fick det bli, första bygghelg var 12 augusti 1981, flera följde med några veckors mellanrum. Gästboken vittnar om, enligt uppgift, 18 000 000 000 pappnubb som skulle ner ur taket. Skrapningen av gammal färg, slabb och svabb men också fynd av "döben" i kammaren - oklart hur dessa idag förstärker kraften i någons fiol. Bernt och Matts skrapar på en dörr - en hel dag - ena sidan! Sen blandas färgpigment, guldockra och engelskt rött, murar kalkas och oenighet utbryter kring tapetval.

Första byggveckan 1982 dyker det upp en hel mängd nya byggnads- och måleriarbetare. Christer Berglund från Jönåker var den enda byggjobbaren av facket. Han putsade spisen i kammaren m m, sen blev han fiolbyggare och sen flyttade han till New York, pojken. Lasse var ju också proffs, skaldade vackert i juli -82: "Med Bosse o Anita som värdar Har jag lackat golvet som härdar Har dessförinnan slipat och dammat Som jävlar anammad". Bernt fortsatte sitt livsverk - dörren. I oktober -82 var det dags för Carin och Arne att komma och montera bokhyllor. Sen samlades arkivet ihop från olika källare runt om i landskapet. Sedan spelmansförbundet grundades har praktiskt taget allt sörmländskt i folkmusikväg som finns i andra arkiv runt om i landet samlats in i kopiaform. Dessutom finns här förstas allt eget originalmaterial. 5-6.00 låtuppteckningar, några hundra timmar bandinspelningar, mängder av sörmländsk kulturhistoria, även folkmusikalier från övriga landet. Originalen placeras brandsäkert i stadshuset vid torget, alla kopior av band och uppteckningar, alla tryckta alster, i "spelmanshuset", som det fortfarande heter. November -82 beskriver Anders hur den sörmländska eliten (=därvarande byggare) jobbar en helg "fika, snacka skit och taktik och puttrar av glädje över vilket djääävla fint spelmanshus vi alla kommer att få..."

Husets första arkivgrupp dyker upp i april -83 och planerar för spel- bygg- och arkivhelger. Senare samma månad kalkas hallen i djärvt rött/rosa, precis som den var innan. Vi vågade aldrig återge taket i salen des originalfärg, det var också rosa. Den lilla schablonen i form av en fiol-insekt trycks i kammaren. Eva Nordlings fiolcirkel besöker arkivet i juni -83 och konstaterar att pendeluret i köket går för sakta för slängpolsketakt, bara 100.

Byggvecka -83 med nya friska byggare - förutom de gamla förstas. Salstaket målas och vissa återvänder elegant vitprickiga till sina ordinarie arbeten. Byggeriet kombineras med sorteringsarbete i arkivet, pärmar upprättas och innehållsförtecknas. En utförlig nidvisa på känd melodi om deltagarna finns i gästboken, diktad av några spelmansbarn. I juli putsar Lotta Franzéns pappa spisen i salen, ivrigt övervakad för att han inte ska göra den alltför rak och perfekt - svårt för en modern murare. Salsgolvet bryts upp, isoleras, plankorna vänds, kompletteras och läggs på plats, inte helt utan besvär Salens väggar stänks blå-vit-röd-prickiga på ockragul botten.

Ett sådant hus kräver en rejäl invigning, den blir i september 1984, landshövding Bengt Gustavsson klipper högtidligen blågult band och en oerhörd massa människor äter middag som i Julita enligt Tobias Norlind; sillsallat, skinka med bruna bönor, pepparrotskött, soppa, ugnstekt gädda, stek, korv, gröt, bakelser, tårta med saftkräm.

Sen är det ju bara att ta invigda och döpta Gustaf Wetterstugan i bruk. Gästböckerna vittnar om många besökare genom åren Framför allt har låtletare i massor passerat stugan. Många fester

har avhållits - med Sköldinge Skinklåt och de konstigaste danser som går att hitta i arkivet, skapliga julkalas, en hel del fisk-soppa med aioli. Mängder av kurser och studiedagar, otaliga möten förstas - egna och andras. Inspelningar och direkt-sändningar för radio och oppesittarkvällar. Utländska gästbesök i olika kulörer har passerat. En grupp italienska musiker som bjöds på Janssons Frestelse hör till de exotiska, liksom kulturbyråkraterna från Botswana som var mycket intresserade av paralleller i uppteckningsproblematiken Sörmland-Botswana.

Wetterstugans Wenner är en mycket informell sammanslutning som helt enkelt består av dem som bryr sig om Gustaf Wetterstugan. WW bara uppstår då och då och värdar huset en smula genom att rota i dess arkiv, kanske städa något skåp. Oftast uppstår WW i samband med innanfönsterisättningsknytkalet och innanfönsteruttagningsdito, på senare år även under några dagar i veckan efter midsommar Spel och lite dans hör till, mat och dryck, oftast i form av knytkalet framför brasan i salen.

Vill Du bli kontaktad av Wetterstugans Wenner?

Ring eller e-posta till undertecknad!

Vill Du botanisera i arkivet?

Kontakta undertecknad eller Bernt Olsson 0157-20636, så kan vi också visa lite tillrätta!

Anita Hedlund

tel 0157-211 21, arb 0155-24 70 97, e-post
anita.hedlund@kuf.dll.se

Teckning: Matts Mattsson

Vad är Gustaf Wetter-stugan för Dig?

-en snabbenkät, huvudsakligen genomförd på årsmötet 21/3 i Flen samt via e-post

Christina Frohm, 50, Gnesta/Solna:

Det är en kär plats som jag gärna återvänder till. Där finns många minnen, alltifrån första besöket i den törnrosasovande stugan, renoveringsårens nybyggaranda, till den stora ståtliga invigningsfesten. I arkivrummet vilar de upptecknade låtarna som herbarieblommor men med den skillnaden att dessa blommor går att återuppväcka till både liv och doft.

Karin Lind, 22, Sköldinge/Linköping:

Frusna fötter som blir varma vid brasans knaster,
Mat och prat,
spel, mys och kalas

Leif Johansson, 42, Nyköping/Huddinge:

Breda golvplankor, öppen spis,
innanfönsterisättningsfest,
kallfarstu,
lälläger,
kötsoppa med klimp,
gubbstöt,
gemyt...
...och fiol

Erik Andersson, 24, Mellösa:

Där röjer man och städar. Släpar noter till arkivet i Stadshuset, släpar möbler upp på vinden. På kvällen äter man, spelar och snackar. Titta i noter har jag inte hunnit än. Man spelar BrorAndersson-låtar hela kvällen efter hans begravning.

Tove Stenberg, 20, Stjärnhov/Uppsala:

Ett välkomnande hus med katter i fönstren
Hyllor med bevarat, nedtecknat och inspelat
Rum att fyllas med glada människor, musik och prat

Matts Mattsson, 57, Mellösa:

Södermanlands Spelmansförbund, det äldsta i landet, har sin Wetterstuga mitt i länet, mitt i Malmköpingsortens hembygdspåbuds- och musikcentrum. Kunde vår härliga folksång uttryckas i arkitektur såg den ut just så. Inne i denna pärla finns kistor med skatter i form av ljudande och nedteckningar Sörmländska (även utsocknes) melodier och texter som inget högre önska än att bli tagna i anspråk och därmed vara till glädje för nuvarande och kommande generationer spelmän och intresserade.

Anita Hedlund, 52, Malmköping:

Den är svar på många frågor: Brudmarscher som sörmländska spelmän har spelat? Sörmländska ordstäv? Sörmländska jättar? Hur dansar man Sölingen från Länna? Vad åt man på en bröllopsmåltid på 1800-talet, hur gick festen till och hur var brudenklädd? Finns det låtar från Lista socken? Från Tunaberg? Visor från Floda? Polskor från Julita? etc etc

Bo Arrehed, 60, Malmköping:

Minnen. Soliga minnen. Bygglägren med spelmansbarn som sprang omkring och bara blev brunare om benen och som kom med knippen av grov rabarber från den Widénska handelsträdgården nedanför. Mörka minnen, som när den numera i New York boende fiolbyggaren och jag gav oss ut mitt i natten för att stjäla en timmerstock som behövdes för att brösta av runt spisen. Roliga minnen, som när amanuensen Carl Braunerhjelm från Eskilstuna besökte oss för att berätta om Wetter-stugan som han aldrig satt sin fot i tidigare. Efter att ha sneplat på kringströdda fioler inledde han sitt anföranden med "Ni tänker väl inte spela? Jag avskyr nämligen musik!"

Birgitta Stenberg, 32, Näshulta/Quebec:

GW-stugan är spel, sång och dans. Den är trevliga möten med arkivgrupp och styrelse, den är kurser och fester innanfönsterisättningsknytkals och dito urtagning. Den är arkivet med otroligt mycket material. Och den är samvaro med trevliga människor.

→ sid. 6

SVENSKA UNGDOMSRINGEN FÖR BYGDEKULTUR

Anmälan till

ZORNMÄRKESUPPSPELNINGAR i Delsbo 1998

Zornmärkesuppspelningarna anordnas i Delsbo den 30 juni – 4 juli 1998
med utdelning av märken och diplom den 5 juli

Namn:..... Adress:.....

Postnr:..... Postadress:.....

Tel bostad:..... Född den:.....

Jag spelar upp på (instrument):.....

Jag spelar företrädesvis låtar från:.....

Senast deltagit i zornmärkesuppspelningarna:.....

Erhållet diplom år:..... Zornmärket i brons år:.....

Diplom efter bronsmärket år:.....

Jag kan spela upp den 30/6, 1/7, 2/7, 3/7, 4/7

OBS! Om det blir få anmälningar blir det inga uppspelningar den 30/6

Vid uppspelningen skall minst tre låtar kunna spelas upp inför juryn.

Berättigad att spela upp är man från och med det kalenderår man fyller 16 år.

Anmälan skall vara Ungdomsrings tillhanda senast den 24 april.

OBS! Anmälan är giltig först när anmälningsavgiften är inbetald.

Har Du frågor, ring gärna Zornmärkesnämndens ordförande, Jan Elow, 054 – 18 40 06

Se även Zornmärkesnämndens hemsida, <http://www.ungdomsrings.se/zorn>

Anmälan sänds till:
Zornmärkesnämnden
Svenska Ungdomsrings
för Bygdekultur
Box 34056
100 26 STOCKHOLM

Anmälningsavgiften 450:- kronor
inbetalas på pg 60 47 83-1
Svenska Ungdomsrings för
Bygdekultur.
Märk talongen:
Zornmärkesuppspelning.

Välkommen till Delsbo

Hälsinglands Spelmansförbund
Svenska Ungdomsrings för Bygdekultur

Årsmötet 1998

Årsmötet 1998 var förlagt till Flen, där Flens Folkdansgille stod som värdar. Anledningen till detta var att de passade på att fira sitt eget 50-årsjubileum. Samtidigt höll Sörmländska Ungdomsringen sitt årsmöte, i skilda lokaler naturligtvis.

Spelmansförbundets förhandlingar genomfördes på traditionsenligt sätt : efter att ha avnjutit välkomstkäffe med smörgås inleddes med allspel under Leif Johanssons ledning. Så välkomnade ordföranden oss alla, inte minst SSF:s yngsta medlem – Sofia Johansson – som bevistade sitt första årsmöte. Därefter kom själva förhandlingarna i gång. Vi valde ny styrelse sedan den avgående beviljats full och tacksam ansvarsfrihet. Nu ser styrelsen ut så här:

Ordf.	Ingemar Skoglund
Ledamöter	Christina Frohm Bernt Olsson Torsten Gau Lennart Nordin (Fyllnadsval då Birgitta Stenberg bor i Canada i två år)
Ersättare	Ulf Lundgren Torgny Lindberg
Revisorer för förening och fonder	Henry Sjöberg Birgitta Widén
Ersättare Redaktionskom.	Bo Roos Nils Häggbom Arne Lind Bernt Olsson
Valberedning	Bo Björkman Evert Lindberg Karin Lind Kerstin Lanbeck Vallén

För övrigt noterades

- att stipendiet detta år tilldelades Tove Stenberg, som spelar tillsammans med Malmköpingsspelmännen, kommer från Gällivare, studerar i Uppsala och tidvis bor på släktgården i Käxle.
- att Björn Wetter – äldste son till Gustaf Wetter – donerade ett antal handlingar efter sin far, bl a en mängd manuskript.
- att Arne och Karin Blomberg donerade kvarlåtenskap efter Gustaf Wetters bror, bl a innehållande Gustaf Wetters allra första låtuppteckningar efter Blinde Janne i Gränna.
- att Pehr Ericsson-stämman blir den 14 juni på Helgarö. Stämman inleds kl 14.00 och slutar med en konsert i kyrkan kl 17.00. Dags att börja träna på Pehr Ericssons låtar alltså!
- att sommaren kommer att bjuda på ett ungdomspelläger på Ansgarsgården utanför Flen veckan efter midsommar
- att första lördagen i september enligt traditionen bjuder på Sparreholmsträff – för 30:e gången. Med anledning av detta utlovade Sören Olsson "mycke dans, mycke musik och bonnamat".

Efter förhandlingar, dansuppvisning av barn och middag med många tal blev det musik och dans, men det är en helt annan historia!

(Forts. från sid. 4)

Arne Blomberg, 57, Linköping, hedersordförande:

Ett härbärke för den sörmländska folkmusiken
Ett härbärke för spelmän som möts
Ett härbärke för förbundsarkivet
Ett härbärke för kunskapen om den sörmländska folkmusiken

En fast punkt, en geografisk mittpunkt, en symbol för förbundets bildande

Wetterstugan är också ett hus. Ett hus med atmosfär från de tre århundraden som vår musik handlar om. Ett hus där renoverarnas omsorg och kärlek syns.

Tack alla som sett till att Södermanlands Spelmansförbund fått tillgång till Wetter-stugan. Tack alla som medverkat till den stora renoveringen. Tack alla som värdar huset, sätter i och tar ur fönster, håller snyggt och ser efter.

Mätte fler inse värdet av Wetter-stugan. Använda den, vårda den och kanske någon gång fortsätta ombyggnaden, det finns mer att göra en trappa upp!

Anita Hedlund ställde frågan

Favoriten

Pehr Ericsson, Helgarö, har nog varit en underbar, härlig spelman, som har haft en stor repertoar att ösa ur vid sina spelningar runt om i Fogdö. Jag tar fram K P Lefflers uppteckningar från 1898 och slår upp någon av hans 16-delspolskor, t. ex. nr 21 "Skräddarpolskan" och spelar den med stor glädje.

Jag jobbar tillsammans med övriga styrelsen för att få "Pehr Ericsson-stämman" i Helgarö bygdegård den 14 juni att bli en påminnelse om hans och övriga Fogdöspelmäns stora betydelse för den sömländska folkmusiken.

Torsten Gau

N:o 21.

Anm. Denna melodi är tydligen en utbildning af Bellmans »Balen på Gröna Lund» eller den s. k. »Farkeldansen», hvilken åter är en utbildning i sextondelspolskans stil af en enklare melodi, den på åtskilliga håll i landet bekanta »Skräddarpolskan», hvilken står nära åttondelspolskan och ur hvilken lätt kan konstrueras fram en grundmelodi till de här nämnda i ren åttondelspolskestil. Den här återgifna polskan har således ett stort intresse för den ännu ej fullt utredda frågan om förhållandet mellan åttondelspolska och sextondelspolska.

Det kom ett brev

Hej!

Här kommer ett litet bidrag till Sörmlandslåten

"LILLPOLSKA PÅ HARPAN"

I Sörmlands spelmansförbunds allspelshäfte finns en låt av Arvid Karlsson som heter Lillpolska på harpan. Det kan vara intressant att berätta lite om dess historia.

Vi i Nyckelknippan började att bygga och spela harpa 1976–77. Spel-Arvid bodde då i Trosa. Vi träffade honom då och då på stämmor och spelträffar och några gånger kom han till våra övningskvällar

Han ägde sedan flera år en Eric Sahlström-harpa som han spelade på ibland. Det gick väl inte riktigt lika bra som på fiol, men han hängde med.

Så en dag kom han med ett notblad och sa:

–Här får ni en låt som jag har gjort, ni får denna låt Lillpolska på harpan av mig!

Vi blev ju väldigt glada, det är ju inte varje dag som man får en egen låt!

Sen har vi spelat Lillpolska så ofta vi kunnat, och den har alltid blivit omtyckt. Spel-Arvid har själv gjort andrastämman som vi använder, och den är väl typisk för honom. Som ni kanske minns hade Spel-Arvid för länge sedan sågat av sig ett finger på vänsterhanden så han hade lite svårt för tekniska löpningar men han spelade bra med de tre fingrar som återstod.

Han ville att andrastämmorna skulle vara enkla och okomplicerade, ofta låg han på treklangerna och gled i samma rytm som melodin.

Vad jag kommer ihåg om Arvid så ville han gärna ha lite fart på Lillpolskan. Den kom då att passa bra som hambo. Spelar man den långsammare går den bra även som hamburska.

Lillpolskan har vi spelat även i några kyrkor. Frustunakören ville sjunga polskan tillsammans med Nyckelknippan, och undertecknad totade ihop en text, men den blev kanske lite för världslig, så kören sjöng Lillpolskan på stavelserna "dum-di-dum-da". Det blev lyckat det också. Samma framförande blev det med kören i Alla Helgona-kyrkan i Nyköping några år tidigare.

På Ullevi hembygdsgård i Gåsinge spelade vi Lillpolska under en sändning med Radio Sörmland och då frågade Jonas Björnstjärna om det var en julmelodi. Det var det ju inte, men andra repriserna påminner lite om en känd julpolska.

På samma notblad som Lillpolska fanns en låt till som Arvid skrivit som hette "Knaverharpan", men den blev inte lika omtyckt som Lillpolskan. Den lät mer som en traditionell upplandspolska och såna finns det ju gott om.

*Sten Eriksson
Spelmanslaget Nyckelharpan*

Redaktionen blir väldigt glad över denna sorts brev. Det är långt mellan gångerna det dimper ner spontana bidrag från våra läsare. På nästa sida finns Lillpolskan med Spel-Arvids stämma och allt!

Kurs nr 3–98

18 april 1998

Kl 9.00–17.00

Plats

**Frustuna Hembygdsgård,
Gnesta**

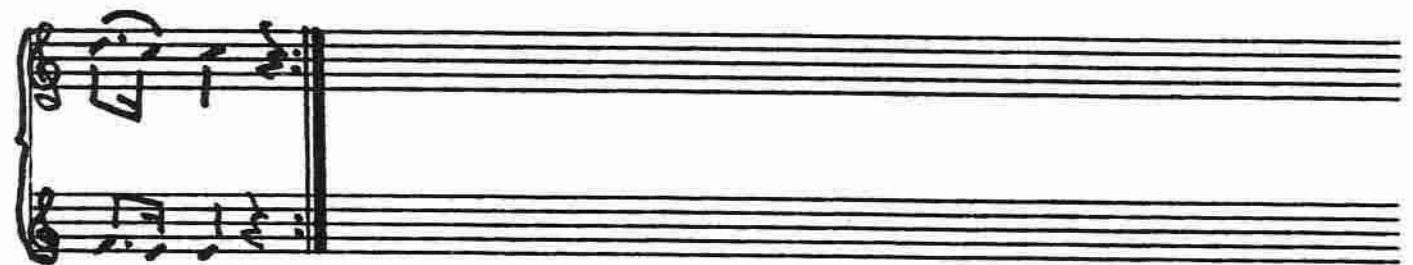
Program

**Viskurs med Eva Tjørnebo.
Vem vill inte kunna sjunga
med samma kärlek, värme,
glädje, rytm och sväng som
Eva kan.
Miss inte den här kursen
Du får många nya favoritvisor.**

Anmäl dig till Ulf Lundgren, 08–550 864 64

Lillpolska på Harpan

RK

Hjälp oss

I Gustaf Wetterstugan finns bl. a. många bilder av spelmän med instrument, av spelmän utan instrument och av andra människor. Vissa bilder har förklarande text på baksidan, andra saknar text. Vi vill göra ett försök att sätta namn på människorna på bilderna. Till detta behöver vi läsarnas hjälp.

Om du känner igen något ansikte på någon bild är du välkommen med några rader till redaktionen. Sedan skall vi se till att bilderna kompletteras med rätt namn på rätt figur.

Bild 1

Anteckningarna på baksidan berättar att nr 1 (från vänster) är okänd, nr 2 är Bror Andersson, nr 3 är Bertil Rydberg, Örebro, nr 4 är okänd, nr 5 är Vitalis Karlsson, Stjärnhov och nr 6 är Hugo Steen, Eskilstuna.

Känner du igen de två Okända? Har du någon aning om när och var bilden kan vara tagen?

Bild 2

Enligt notering på baksidan är detta från höger Kristina Olsson, i mitten Britt Skeppstedt och till vänster någon okänd.

Vem är den okända, var och när kan bilden vara tagen?

Bild 3

Tre okända herrar, förmodligen fotograferade i något föreningssammanhang.

Men vilka är de och var togs bilden? Vid vilket tillfälle?

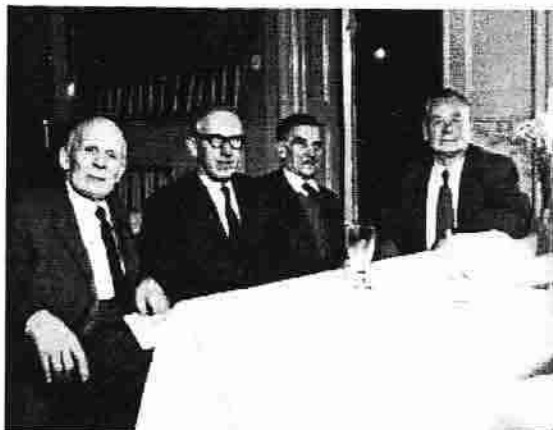

Bild 4

Anteckning på baksidan berättar:
Fr. v Ivar Boström, okänd, Thorsell, Skogstorp och längst till höger Vitalis Karlsson, Stjärnhov.

Kan man gissa att bilden togs på ett årsmöte?

Bild 5

Denna bild saknar helt anteckningar om när och var bilden togs. Uppgift om vilka människorna på bilden är saknas också.

Bild 6

Till denna bild saknas alla uppgifter. Vi vet inte när, inte var den är tagen och inte vilka som är avbildade.

Spelmannen i föregående nr av tidningen

72-årig speleman äktade ryska

På Julita Skans i Södermanland gifte sig på midsommardagen 72-åriga spelmannen och förre överbarnmästaren i Katrineholm Göran Lindblom med den ryska sångerskan Lidia Lutz. Bruden bar Vingåkersdräkt, och för musiken vid bröllopet svarade brudgummenas kamrater i spelmannsstämman.

Tidigt på midsommardagens morgon stod vi vid landsvägskanten och inväntade landsvägsbussen, som trafikerade sträckan Nyköping – Gnesta. Den skulle ta oss till Gnesta station, där färden skulle gå vidare med persontåg till Katrineholm. Jag var elva år och hade på mig min examensklänning. Med på resan var förstås mor och far, men även morfar. I Björnlunda klev morfars gode vän, smeden och spelmannen Rudolf Eriksson på i samma vagn. På perrongen i Stjärnhov väntade ett par spelmän från Malmabygdens spelmannslag. Vitalis Karlsson iklädd vingåkersdräkt med kostymkavaj över, var den ene här jag förstött senare. Väl framme i Katrineholm klämde vi in oss i bussen mot Julita tillsammans med ytterligare muntra spelmän, fiollådor och matsäckskorgar.

På dansbanan nere vid värdshuset stod rader av bänkar på bockar och scenen bestod av en presenningskur med gradänger för spelmännen.

Storögd såg jag i mig allt jag hörde och såg. Gustaf Wetter domderade med spelmännen, även de tillresta gästerna såsom orsakarlen Pelle Jacobsson med sina horn och lurar, Eric Sahlström och Viksta-Lasse, Yngve Laurell från Västergötland (han hade röd luva till sin dräkt på blanka midsommardagen), tre ståtliga spelmän från Karlskoga med gröna eklöv broderade på sin blåa långrockat. De tycktes gilla det.

Samtidigt med stämman hölls det bröllop nere vid Julita skanskyrkan. Det var en spelman från Katrineholm, Göran Lindblom, som gifte sig med en rysk sångerska, Lidia Lutz. Urklippet ur Dagens Nyheter blev ett minne från den dagen som jag sparar i alla år.

Minna som fastnat på näthinnan är också som synes tydliga. Var det manne den midsommaren som en tromblänkande virvelvind drog över Julita och lyfte med sig en ängslada? Jag låter frågan gå vidare – är det någon som minns?

Christina Fröhm

Förfrågan

Känner någon till Wilhelm Törnell (1845–1927), klockare i Järna? Han spelade dåtidens melodier och komponerade egna, bl a Järnapolka. Han var sannolikt både klockare och musiklärare. Han flyttade senare till Västerfärnebo. Hans syster var Lisen, Gift Uhr med sonen Salomon Uhr som spelade fiol. Dottern Elsa Uhr spelade piano för operabaletten och olika folkdanslag. Hon hade flera låtar efter morbrodern.

Kan hans låtar finnas samlade någonstans?

Rolf Carlsson
Wollmar Yxkullsgatan 35
118 50 STOCKHOLM

För sjunde året i rad

Folkmusiklägret Elvskogen på Södertörn

I ljuvlig sommarmiljö blandar vi gehörsspel av svensk folkmusik med utomhusaktiviteter. Vi spelar brännboll och sjunger, vi badar i poolen och dansar och se´n spelar vi igen. Lägret avslutas med en hejdundrande konsert då hämtande anhöriga får lyssna på allt vi lärt oss.

För barn och ungdom från 10 år och uppåt.

Lärare: Ole Hjort, Ann-Christine Jonsson, Lisa Hellsten, Jonas Hjalmarsson och Ami Pettersson.

10–14 augusti. Pris 1400 kr. För vidare information ring Lisa 013–401 23 eller Ann-Christine 08–520 392 52.

Arr: Föreningen folkmusikläger för barn och ungdom

Gamla Linköping 1998

Spelmansstämman byter dag och ansikte

Årets spelmannsstämma kommer att bli spännande på många sätt. Den har bytt dag till lördagen den 29 augusti!

Upplysningar:

Marianne Ohlsson, 013-14 90 46

Instrument- försäkringen

Medlemmar i Södermanlands Spelmansförbund kan försäkra sina instrument till förmånligt pris genom spelmannsförbundet. Försäkringen sker i samarbete med **Folksam** och ger ett mycket gott skydd, som omfattar hela världen och täcker skada och förlust. Försäkringen gäller i huvudsak akustiska instrument av alla slag med undantag för flyglar och pianon, där särskild försäkring måste tecknas.

Priserna för stränginstrument, nyckelharpor, m.m. med stråkar, fodral och tillbehör:

Försäkringsvärde intill	30 000 kr	90 kr
	60 000 kr	180 kr
	100 000 kr	360 kr

Övriga instrument:
Försäkringsvärde intill 20 000 kr
140 kr

Om försäkring tecknas för båda grupperna samtidigt reduceras premien – den sammanlagda premien – med 90 kr

För varje försäkring tillkommer 10 kr som skall täcka förbundets kostnader.

För tecknande eller information skall ni vända er till:
Ingemar Skoglund, tel/fax 08–550 973 20

Vem är han

Eventuellt är spelmannen med gammelharpan Bernhard Jansson från Sörmland. Han sitter på Skansen och spelar tillsammans med Axel Myrman.

Vet du något mer om Bernhard Jansson? Varifrån kom han? När var han född? Var bodde han?

Om du vet något, skriv en rad till

Per- Ulf Allmo, Tullingebergsvägen 15, 146 45 Tullinge

Redaktionsadress: c/o Nils Häggbom
Blidvägen 6, 137 57 Västerhaninge

Svenska Låtar, Södermanland

Vår landskapsdel av det klassiska storverket. 207 uppteckningar. Faksimil av originalutgåvan från 1935
Pris 50:-

A G Rosenberg, 420 Svenska Danspolskor

från Södermanland och andra landskap. Faksimil efter utgåvor från 1876–1882
Pris 60:-

Sörmländska visor del I, II, III

Visor för praktiskt bruk från den sörmländska traditionen. Ett 30-tal visor i varje del.
Pris 20:-/styck, kassetter 50:-/ styck

A P Andersson

75 låtar och visor från Södermanland och Närke upptecknade 1880 av skolläraren i Västra Vingåker, August Petter Andersson.
Pris 60:-

August Karlssons låtar

49 låtar från södra Uppland och norra Sörmland som August Karlsson spelade dem.
Pris 50:-

50 Sörmlandslåtar för två fioler

Utgiven till minne av Olof Andersson. Arrangerade av Olof Andersson
Pris 50:-

Sörmlandslåtar

av C G Axelsson, Flodafors. Utgiven 1960. Egna kompositioner.
Pris 50:-

Folkmusik från norra Södermanland,

K P Leffler. Faksimil efter utgåvor från 1899–1900.
Pris 75:-

Katrineholms spelmannslag 50 år

Kassett med 20 låtar och jubileumsskrift.
Pris 60:-

August Lindblom

97 låtar ur två spelmansböcker från 1836 och 1856 samt historik om den legendariske storspelmannen.
Pris 50:-

Sörmländska allspelslåtar

Nerhäfte samt kassett med gamla och nya allspelslåtar från vårt landskap.
Pris 40:-

Visor & versar

Av Anders Björklund och Gunnar Nordlinder, 87 Sjömansvisor från alla de sju haven.
Pris 50:-

I den sköna Vingåkersbygden, kassett

Folkmusik från Vingåker med Simmings, Anita Hedlund och Christina Frohm.
Pris 50:-

Välkommen till världen, kassett

Visor och ramsor för små och stora barn från den sörmländska traditionen, med våra bästa vissångare.
Pris 50:-

Mina 80 år som spelman 1916-1996,

Axel Andersson minnesbok.
Pris 160:-

Kalsonger blå

och andra visor från Gnesta
Pris 60 kr

Beställ hem våra böcker, noter och kassetter så här:

Ring din beställning till Torsten Gau, tel. 016 – 42 00 70 eller skriv till honom på adress Mestavägen 1A, 632 33 Eskilstuna, så får du ett paket med faktura på posten. Porto tillkommer.

SPELMANSSTÄMMOR

i

Södermanland

1998

Pehr Ericssons Granlund, Helgarö

Södermanlands Spelmansförbund

3/5 Nyckelharpträff på Åsa Folkhögskola i Sköldinge 14.00-18.00

Arr. Föreningen Nyckelharpan
Uppl. Benny Johansson 0157-695 07

30/5 Gammaldags marknad, Malmköping

09.00 Marknaden börjar
Spelmän är välkomna att spela på gator och torg. Spel och dans vid hembygds-
gården. Kom gärna gammaldags klädd!
Uppl. Bernt Olsson 0157-20636

31/5 Sekelskiftesstämma (Pingstdagen) på Torekällberget i Södertälje

12.30 Samling för spelmän
13.00 Stämman börjar med allspel.
På kvällen lätt förtäring och därefter dans. Kom gärna sekelskiftesklädd.
Arr. Lästringe Låtar, Torekällbergets museum, Bildningsnämnden, Södermanlands spelmansförbund.
Uppl. Anita Hultqvist 08-550 144 21

1/6 Spelmansstämma med 40-årsjubilerande Södertälje Spelmanslag på Torekällberget i Södertälje, måndag 1 juni, annandag Pingst.

12.30 Samling för spelmän
13.00 Spelmansstämman börjar
Allspel, gruppspel, buskspel, kaffe, lotteri
Arr. Södertälje Spelmanslag, Torekällbergets museum, Södermanlands spelmansförbund.
Uppl. Bo Roos 08-532 518 55

6/6 Slagstämman i Hågelbyparken

Hågelby ligger mellan Tumba och Hallunda.
13.00 Spelmansstämman invigs.
Programmet börjar.
Arr: Slagsta Gille
Uppl. Curt 08-530 364 43
Gunnar 08-531 759 84

13/6 Trosastämman på Garvaregården i Trosa.

13.30 Spelmännen samlas
14.00 Allspel
Arr: Trosa Hembygdsförening, Lästringe Låtar.
Uppl: Thure Pettersson 0156-131 31
Kerstin Lanbeck Vallén 08-532 533 28

14/6 Pehr Ericsson-stämman i Helgarö Bygdegård på Helgarö.

14.00 Stämman invigs, allspel,scenspel.
17.00 Kyrkokonsert i folkton med gästande spelmän.
Arr: Helgarö Bygdegårdsförening, Helgarö kyrka, Södermanlands Spelmansförbund.
Uppl: Torsten Gau 016-42 00 70
Ingemar Skoglund 08-550 973 20
ingemar.skoglund@sodertalje.mail.telia.com

20/6 Julitastämman. Spelmansstämma på Julita Skans (Midsommardagen)

13.00 Samling för spelmännen
13.50 Festtåg med spelmän
14.00 Högtidlig invigning. Stämman börjar. Allspel, spel på två scener, buskspel. Lekar och dans kring midsommarstången, gammaldans på dansbanan.
17.00 Folkmusikkonsert i Skansenkyrkan
Arr: Södermanlands Spelmansförbund, Julita Gård & Museer.
Uppl. Ingemar Skoglund 08-550 973 20
Patricia Lindström 0150-912 90

**21/6 Dans-och spelstämma vid hembygds-
gården, Malmköping. (Söndag)**

Kom gärna gammalklädd!
10.30 Samling vid hembygdsgården
11.00 Gudstjänst i folkton i L.Malma k:a
12.15 c:a Spelmansstämma med dans vid hembygdsgården. Servering. Priser för stilfull dans och trevlig gammaldags klädsel.
Arr: Malmabygdens folkdanslag, Södermanlands Spelmansförbund.
Uppl: Bernt Olsson 0157-206 36
Sven Ingmars 0157-207 30

Juni-augusti/Sommardans vid Hyttlöt på söndagar.

21, 28 juni, 5, 12, 19, 26 juli samt 2 och 9 augusti på Hyttlöts utedansbana.
19.00 Gammaldans och folkligt till musik av gästande sörmländska spelmän och grupper. Första halvtimmen dansutläring
Vid regn dans på logen. Tag gärna med kaffekorg och en slant till musiken.
Arr: Gåsinge-Dillnäs Dansgille
Uppl. och vägbeskrivning: Olle Olsson 0158-340 18

28/6 "Kökspigornas och statdrängarnas Nynäs" på Nynäs slott.

(Nynäs slott ligger mellan Nyköping och Trosa.) Kl. 12.00, 13.00, 14.00 och 15.00 underhåller Hjulåkers spelmän med sörmländsk folkmusik.

Arr: Landstinget Sörmland Jord och Skog.

Uppl: Pontus Carlweitz 0155-26 15 05

12/7 Spelmansstämma vid Trostorp
(mellan Vagnhärad och Trosa)

13.00 Stämman börjar

Allspel, scenspel, buskspel, servering.

Arr: Vagnhärad's Hembygdsförening, Bygdens Blandning, Södermanlands Spelmansförbund.

Uppl: Ingemar Skoglund 08-550 973 20

9/8 Spelmansstämma i slottsmiljö på Borggården, Nyköpingshus

13.00 Spelmännen samlas

14.00 Spelmanstämman börjar

Spelmansstämma i traditionell stil med allspel, scenframträdande, buskspel.

Arr: Nyköpingshus Spelmansgille, Södermanlands Museum, Södermanlands Spelmansförbund, Nyköpings kommun.

Uppl: Evert Lindberg 0155-28 54 62, 0155-21 56 18

15/8 Hertig Karls Marknad på Nyköpingshus

Renässansmarknad med tidstypiska produkter. Försäljningen startar 10.00. Vi återvänder för en dag till 1580-talet. Musik, dans, barndop, vaktavlösning och mycket annat. Nya utställningen **Fursten** är öppen.

Arr: Södermanlands Museum, Nyköpings kommun m.fl.

Uppl: 0155-24 57 00

22/8 Uttringestämman

Spelmansstämma i Uttringe/Rönninge

Skyftar från E4/E20 avfart Rönninge.

08.30 Verkstäder. Föranmälan. Beställ flygblad hos Janne Carnestedt.

13.00 Spelmanstämman börjar.

Uppspelningar, dans, buskspel, mat, fika, m.m. Stämman pågår hela kvällen och en del av natten.

Arr: Svenska Folkdansens Vänner, Södermanlands Spelmansförbund, Kulturhuvudstadsåret.

Uppl: Janne Carnestedt 08-580 135 63
e-post: info@carnestedts.

5/9 Sparreholmsträffen - 30-årsjubileum

Hyltinge hembygdsgård, Sparreholm.

17.00 Knytkalas med improviserad underhållning. Tag med egen förming.

Anmälan till knytkalaset senast tisd. 1/9 till Bernt O. Eller Sven I. Se nedan.

19.00 Dans på logen. Musik av gästade spelmän och grupper. Buskspel och servering.

Arr: Malmabygdens folkdanslag, Södermanlands Spelmansförbund, Hyltinge hembygdsförening.

Uppl: Bernt Olsson 0157-206 36
Sven Ingmars 0157-207 30

12/9 Anders Andersson-stämman i Lästringe Folkets Hus

13.00 Stämman börjar

Arr: Lästringe Låtar

Uppl: Agneta Wijkström 08-550 641 38

18/10 Nyckelharpsträff

på Åsa Folkhögskola i Sköldinge

14.00 - 18.00

Arr: Föreningen Nyckelharpan

Uppl: Benny Johansson 0157-695 07

14/11 Nackastämman i Forum, Nacka

Stämman pågår 13.00 - 23.00

Värmdövägen 189-193. (Buss från Slussen)

Arr: Saltsjöbygdens spelmansgille

Uppl: 08-662 88 58

B-post/Föreningsbrev

Är du intresserad av folkmusik?

Södermanlands Spelmansförbund bildades redan 1925 och är därmed landets äldsta folkmusikorganisation. Det är också ett av de största spelmansförbunden. I Malmköping, där vi med stöd av Flens kommun har vårt spelmanshus Gustaf Wetterstugan, finns ett unikt arkiv med 7-8,000 uppteckningar av låtar och visor från Södermanland. Där finns också hundratals timmar av inspelningar och samlingar av fotografier och urklipp m.m.

Vårt förbund ger också ut tidningen Sörmlandslåten som utkommer med 4 nummer om året och innehåller artiklar och bilder som anknyter till vår folkmusiktradition. Vi har också givit ut en mängd publikationer med visor, uppteckningar och övrigt material om sörmländsk folkmusik.

Du som är intresserad av vår verksamhet är välkommen att kontakta oss på nedanstående adress:

Södermanlands Spelmansförbund
Johansvägen 16
151 39 Södertälje

Ingemar Skoglund
ordförande

Tel/fax 08-550 97320

E-post: ingemar.skoglund@sodertalje.mail.telia.com

Broschyren är producerad av
Södermanlands Spelmansförbund

SÖDERMANLANDS SPELMANSFÖRBUND